

Између два броја

Мислили смо да ова зима неће никад проћи, али ево и пролећа. Све изгледа некако лепше кад сунце сия, али нема баш неких разлога за радовање.

Наставља се рашомонијада са одласком из образовног система оних 210 запослених који су добили одобрење за одлазак. Министарство просвете и Министарство финансија не могу да се договоре ко ће да напише закључак за Владу да би се одобриле паре за отплате. Тако све ово полако губи сми-сао.

Министарка финансија, поред свих својих обавеза, нашла је времена и да тумачи Закон и да упозорити „независно“ судство да се не усује да слушајно неком исплате јубиларне награде.

После дописа који сам јој улупитио и упозорио је на све обавезе које има по ГКУ и потписаним протоколима, најзад добијамо одговор из Министарства финансија са потписом министарке др Дијане Драгутиновић, у којем прво, на стари добри комунистички начин, окривљује мене што сам нешто приметио, а затим даје прилично неуверљива објашњења за своје понашање.

Брухнал свега је и чињеница да по тумачењу министарке финансија, Социјално – економски савет (који, уједна, не ради ама баш ништа) треба да одлучи о потписивању Протокола о цени рада за 2010. годину.

Нама је јасно да оваква писма и одговоре на писма не пише министар, али их потписује, па и одговара за оно што у њима пише.

Чињеница је да министарка финансија на сусрете са синдикатима

долгаи неопремна и прелушта својим главним сарадницима, с Ружичом Стојиљковић на челу, да воде главну реч. На рад тих њених сарадника ми већ дужи време имамо озбиљне примедбе.

Овакве ствари су се дешавале и када је министар финансија био др Мирко Цветковић, а то је био и главни разлог за велики штрајк 2007. године.

На седници Републичког одбора Синдиката образовања Србије, одржаној 12. марта 2010. године, донета је Одлука о штрајку од 1. септембра 2010. године, уколико до тог датума не буде до договора о повећању плата за најмање 10 одсто од септембарске плате. О томе опширно пишемо у овом броју.

Постало је апсурдно јасно да ова власт неће озбиљно да преговара, избегава своје обавезе и имитира социјални дијалог.

Доста је било две године без повећања плата, без јубиларних и божићних награда. Ко нам гарантује да и у буџету за 2011. годину неће бити суспендовано право на исплату јубиларних награда?

Нека се ова власт позабави мало пуњењем буџета, а не само наводним обуздавањем јавне потрошње. Може се уштедети и на јавним набавкама, промашеним инвестицијама, а боље и на путовањима наших министара по егзотичним дестинацијама.

Измењен Правилник

о упису синдиката у регистар

Иако смо у прошлом броју већ писали на ову тему, у међувремену су усвојене измене и допуне Правилника о упису синдиката у регистар, које су објављене у Службеном гласнику РС број 10/2010, а ступиле на снагу 10. марта ове године.

Најважнија новина у овом правилнику је да у Решењу о регистрацији синдикалне организације више неће бити уписивано лице овлашћено за представљање и заступ-

панье. Новоизабрани председник синдикалне организације ће задовољно потписа добити потврду од гранског синдиката којем синдикална организација припада, а на основу пописане документације (оверен записник са изборног састанка или одлука о избору и уписник са подацима новог председника).

Поред тога, грански синдикати ће давати потврде синдикалним организацијама да припадају (ако већ

ни Синдикат радника у просвети Србије највише је протесте чим прође снег. Не прима их министар. Снег прође, а од протеста ништа. Чујемо да је нови термин када теми ператрра пређе 30 степени. Дотле ништа. Договорили се челници овог синдиката Хали Здравко Ковач, Слободан Брајковић и Ранко Хрњез у чувеној синдикалној кафани „Буренце“, уз добру клопу и пиве.

Синдикат просветних радника Војводине, чији челници једва и да учествују у преговорима, шаље дописе по Војводини, а и шире, у којима говори о својој величини и снази и позива све да пређу у тај синдикат. Једино што нико не зна шта су то они икад озбиљно урадили, сем што прђу по другим синдикатима.

У овом броју пишемо и о нашој међународној сарадњи и другим активностима.

Свим читаоцима желимо срећне предстојеће Ускршње празнике!

БРАНИСЛАВ ПАВЛОВИЋ

Синдикат образовања Србије

СВИМ ЧИТАОЦИМА ЖЕЛИМО
СРЕЋНЕ ПРЕДСТОЈЕЋЕ
УСКРШЊЕ ПРАЗНИКЕ!

СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ
РЕПУБЛИЧКИ ОДБОР

Београд, 10. марта 2010. године

МИНИСТАРСТВУ ФИНАНСИЈА
Госпођи др Дијани Драгутиновић

Број: 40

Веома смо изненађени вашим дописом бр. 401-00-203/2010 упућеним локалним самоуправама у вези са тумачењем права на јубиларне награде.

Поред ваших много важних послова, као што су преговори са ММФ-ом и објашњавања посланицима Народне скупштине економске теорије, ви стижете да се бавите и правом.

Пошто сте две године заредом укинули јубиларне награде Златконом о буџету и на тај начин суспендовали важеће Посебне колективне уговоре за школе и високо образовање, пошто због ваше опструкције нема преговора са синдикатима, а ни потписивања Протокола о цени рада за 2010. годину, пошто није испоштован Протокол из 2009. године, пошто процес рационализације не иде, а обећали сте то ММФ-у, ви сада позивате запослене у просвети да се не боре за своја легитимна права на једино преостали начин, а то је судским путем.

Да ли је вама познато да су судови независни од извршне власти и да судије умеју да тумаче законе и колективне уговоре, па и да пресудују на основу њих.

Овако бахато понашање није забележено ни у време Слободана Милошевића. Просветни радници су опорачени оваким понашањем Министарства финансија и вама лично. Тужна је чињеница да сте и ви просветни радник. Истина, ми добро знамо колике су плате на Економском факултету.

Вероватно је држава суспендовала права на јубиларне награде фантастично много уштедела, толико много да се могу реализовати разне јавне набавке за које нико неће подложити рачуне. Синдикат образовања ће на седници 12. марта 2010. године одлучивати о штрајку. Ако до штрајка дође, а доћи ће, ви ћете бити један од највећих криваца за то.

Председник
ПАВЛОВИЋ БРАНИСЛАВ

СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ
РЕПУБЛИЧКИ ОДБОР

Београд, 12. марта 2010.

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Премјеру др Мирку Цветковићу
Министру просвете др Жарку Обрадовићу
Министарки финансија др Дијани Драгутиновић

Број: 41

Синдикат образовања Србије на седници Републичког одбора одржаног 12. марта 2010. године усвојио је следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1. Позива се Министарство просвете и Министарство финансија да одмах исплате отпремнине запосленима који су се пријавили и добили одобрење за доброволни одлазак из система образовања. Синдикат образовања Србије тражи да се доброволни одлазак из образовања примени и за друге делатности у образовању под истим условима.

2. Позива се премијер др Мирко Цветковић да преиспита рад ресурсне министарке финансија др Дијане Драгутиновић, која већ годину дана криши одредбе Посебног колективног уговора за школе и високо образовање, опструира социјални дијалог и својим дописима врши притисак на независно судство.

3. Од Владе Републике Србије тражимо да се у Републичком буџету и буџетима локалних самоуправа за 2011. годину планирају средства за исплату накнада по важећим посебним колективним уговорима и појединачним колективним уговорима, за све нивое образовања, што ће се утврдити потписивањем Протокола до 1. септембра 2010. године.

Разматрајући све тежу материјалну ситуацију запослених у просвети и чињеницу да плате нису повећане скоро две године, да су укинуге јубиларне и божићне награде, Републички одбор Синдиката образовања Србије донео је следећу

ОДЛУКУ

Сви запослени чланови Синдиката образовања Србије ступиће у штрајк и школска 2010/2011. године на неће почети, ако се до 31. августа 2010. не договоримо повећање плата запослених у образовању за најмање 10%. Повећање се односи на септембарску плату.

Све синдикалне организације дужне су да у периоду од 1. априла до 1. јуна 2010. године према Стату Синдиката образовања Србије спроведу анкетирање запослених о штрајку и резултате доставе Републичком одбору.

Председник Синдиката образовања Србије
БРАНИСЛАВ ПАВЛОВИЋ

Из пера уредника

Дописи

Донета одлука о штрајку

Прва овогодишња седница Републичког одбора одржана је 12. марта у Београду. Овој седници је претходила седница Надзорног одбора, на којој су разматрани финансијски извештаји за 2009. и Финансијски план за 2010. годину. Надзорни одбор, којем су присуствовала три члана, у свом извештају је предложио Републичком одбору да усвоји финансијске извештаје за 2009. и Финансијски план за 2010. годину.

На дневном реду седнице Републичког одбора биле су: информација о рационализацији броја запослених у образовању и предлог будућих активности с тим у вези; доношење условне одлуке о штрајну у штрајк, уколико не буде до повећања цене рада од септембра 2010. године; усвајање финансијског плана за 2010. годину; допунa Правилника Фонда солидарности и утврђивање новог износа солидарне помоћи; усвајање плана активности Републичког одбора за 2010. годину; доношење одлуке о нашим представницима у Већу СССС и делегатима за Конгрес Савеза самосталних синдиката Србије, као и избори у Синдикату образовања Србије.

Информацију о рационализацији дао је председник РОС. Он је истакао да држава још није реализовала, односно исплатила, 210 одобрених захтева за одлазак из образовања и да се правда тиме што није донесен посебан закон.

Председник је истакао да је реч о "предавињану лоптице" између Министарства просвете и Министарства финансија. Информацију о рационализацији дао је председник РОС. Он је истакао да држава још није реализовала, односно исплатила, 210 одобрених захтева за одлазак из образовања и да се правда тиме што није донесен посебан закон. Председник је истакао да је реч о "предавињану лоптице" између Министарства просвете и

Министарства финансија. Због свега тога незадовољство запослених је све веће и створени су услови за штрајк. У дискусији по овој тачки чланови Одбора су били јединствени у стању да рационализација није успела и да су се ресорна министарства, веома неозбиљно бавила овом активношћу. Уз све то, рекао је председник Павловић, представници власти су покушали да и синдикате увлеку у своје изменене планове и да се оправдају нашом сагласношћу, што је потпуна неистина.

У наставку седнице Републички одбор је на предлог Надзорног одбора усвојио финансијски извештај РОС и Извештај Фонда солидарности за 2009. годину, те и Финансијски план за 2010. годину. Усвојен је и Предлог за измену и допуну Правилника Фонда солидарности, тако да је сада највиши износ помоћи члановима Фонда 20.000 динара. Поред тога, органичена је исплата помоћи чланцима Фонда на две у току школске године. Републички одбор усвојио и План активности Синдиката образовања Србије за ову годину. За чланове Већа Савеза самосталних синдиката Србије изабрани су сви чланови Председништва, док су за делегате Конгреса Савеза изабрани: Слађана Павловић, Милка Петковић, Зорница Карановић, Милоје Вељковић, Бурђица Црвенко, Дејан Миљковић и Јадранка Рајић.

О изборима у Синдикату образовања Србије је речено да се избори у основним и средњим школама морају бити завршени до почетка јуна, како би на време била доношена одлука о формирању наших одбора на територији. У другим установама избори могу бити обављени и касније, јер се одбори делатности формирају по другим принципима.

И на крају, Републички одбор је једногласно донео Одлуку о формирању Секције жена, која ће радити у оквиру заједничког пројекта са Синдикатом образовања из Холандије (Аов).

МИОДРАГ КАМПЕРЛИЋ

Одбор делатности предшколских установа

Одница Одбора делатности предшколских установа ССС одржана је у Београду 3. марта. Седници је присуствовали 12 чланова, а разматрани су: реализација закључака са семинара одржаног на Златибору; избори у Синдикату образовања Србије; ажурирање базе података чланства, као и информација о активностима на инклузији.

Седницу је водила Горица Матић из суботичке ПУ "Наша радост". У тренутку када је седница одржана Закон о предшколском васпитању и образовању је био на дневном реду Народне скупштине, дакле још није усвојен. Већина закључака са семинара је утврђена са претпоставком да ће закон убрзо бити усвојен, али, нажалост, досад није.

Јово Гаврић је у уводном делу информисао чланове Одбора о састанцима синдиката са представницима Министарства просвете који су у међувремену одржани.

У изборима у ССС речено је да су они почели у синдикалним организацијама, да трају до 30. јуна 2010. године, али да у предшколским установама могу бити изабрани и касније. Одбор делатности ће бити формиран, највероватније, у јануару 2011. године.

Свим предшколским установама у Синдикату образовања Србије, које су попуњавале присутнице од оснивања до данас, послати су спискови са члановима које је потребно ажурирати, односно утврдити садашње стање. На Републичком одбору је договорено формирање комисије која ће радити на питањима инклузије у основним школама и у коју би требало изабрати представнике и из предшколских установа које већ раде инклузију. На крају је заинтересованим колегињама предложено да се пријаве за секцију жена.

М. К.

Примена чланова 5 и 55 ПКУ

Реша је прошло више од годину дана од доношења новог Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, постоје још недоумице око примене Члана 5, односно Улога синдиката код пријема нових радника и постулка пријема.

Примена Члана 5

Члан 5. се мора тумачити у целини, односно поћи од циља који се хтео постићи његовим усвајањем, као и одредбама члана 131. Закона о основама система образовања и васпитања, који је касније донет и преузео је ове одредбе, стим да је прецизирао рокове за израду листе запослених за које се врши преузимање до 15. августа за сваку наредну школску годину, у оквиру школске управе по јединицама локалне самоуправе, а на основу пријава установа о запосленима који имају право на преузимање.

Мишљење репрезентативног синдиката установе одређен ставом 3. ПКУ односно се искључиво на ситуацију да су испуњени услови прописани предходним ставовима истог члана. Наиме, ставом 1. је уговорено да су пре почетка школске године начелници школских управа, активни директора и репрезентативни синдикати дужни да заједнички разматрају листу запослених за чијим радом је у потпуности или делимично престала постојати или делмично престала постојати у тој школској години.

Ставом 2. је уговорен, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, да избор и пријем лица у радни однос, на основу конкурса, врши директор, под условом да се претходно преузимањем није могло законито радни однос са лицем са листе запослених за чијим радом је у потпуности или делимично престала постојати у тој школској години, а које испуњава услове утврђене актом о организацији и системамизацији радних места.

Ако су испуњени предходни услови, обавезна је примена става 3, којим је уговорена обавеза послодавца да пре пријема у радни однос, прибави мишљење репрезентативног синдиката установе о испуњавању наведених услова. У случају да постоји неслагласност, препоруку доноси министар надле-

жан за послове просвете, у року од седам дана од дана пријема захтева.

То значи, да се мишљење репрезентативног синдиката односи само на испуњеност услова пре расписивања конкурса, односно, да ли се могло извршити распоредивање или преузимање другог запосленог који испуњава услове за радно место за које се расписује конкурс. Школска управа не би смела да да сагласност за расписивање конкурса без мишљења репрезентативног синдиката или ако је дата негативна препорука министра просвете. Расписивање конкурса без мишљења репрезентативног синдиката и сагласности, односно препоруке министра је ништавно и такав конкурс треба да поништи школска управа. По расписивању конкурса, у надлежности директора установе је избор кандидата и доношење одлуке о пријему, с тим да у поступку одлучивања о избору наставника, васпитача и стручног садраника директор установе прибавља мишљење органа управљања, после извршене претходне провере психофизичких способности кандидата (Члан 130. Закона), и у том поступку синдикат не узима учешће.

Примена Члана 55

Председник синдикалне организације писмено захтев подноси директору установе, који је дужан да изда решење о испуњавању услова из члана 55. ПКУ. Захтев треба да садржи податке потребне за доношење решења, и то:

- назив установе,
- правни основ доношења решења,
- укупан број запослених,
- број чланова синдиката на основу достављених пријетупница,
- процент увећања плате председнику синдиката (12% ако је број чланова синдиката више од 50% запослених или ако је број чланова синдиката мањи од 50% запослених сразмерно увећану месечну зарпату до 12%),
- чињеницу да је председник синдиката у саставу једног од три репрезентативна синдиката, који су потписници Посебног колективног уговора (Синдикат образовања Србије, ГС ПРС Независност, Унија

ВЕСТИ СА ТЕЛЕКСА

Основана Секција жена

У Београду је 26. марта одржан оснивачки састанак Секције жена ССС. Састанку је присуствовало тридесетак заинтересованих жена спремних да се укључе у рад Секције.

Остале заинтересоване колегинице, које нису биле у могућности да присуствују Оснивачком састанку, а желе да се укључе у ак-

синдиката просветних радника Србије), што се утврђује на основу решења о регистрацији или на основу потврде једног од ова три синдиката.

7. да је председник синдиката на основу решења Министарства за рад и социјалну политику уписан у регистар синдикалних организација као лице овлашћено за регистрацију (до 10. марта 2010. године када је ступио на снагу Правилник о изменама и допунама Правилника о упису синдиката у регистар, којим се укида обавеза уписа у регистар лица овлашћеног за регистрацију и представљање синдиката) или одлуке о избору председника у складу са правилима синдикалне организације или статута синдиката основаног за територију Републике, за синдикат који члан тог синдиката.

8. обавезе синдиката да у року од осам дана обавести директора установе у случају промена чињеница које су услов за доношење решења.

9. чињенице да се синдикална чланарина олађија посредством трећора. Уколико директор установе одбије да изда решење или то не учини у року од 15 дана, председник синдиката може поднети приговор школском одбору, који је дужан да донесе одлуку у року од наредних 15 дана.

Предсеник синдикалне организације копију приговора школском одбору доставља надлежној школској управи и синдикалној централној синдиката, који су обавезани да узму учешћа у утврђивању околности и разлога због којих је директор установе одбио да изда решење или решење није донео.

Посебно требовање средства, као и добијање сагласности школске управе није потребно зато што се ради о уговореној обавези која се исплаћује непосредно из трећора. Решење, којим се утврђује право на исплату из Члана 55. се донеси без рока важења и производи правно дејство до промене околности и чињеница, који су услов за његово доношење.

ЈОВАН ЈЕРКОВИЋ

активно укључена у рад Комитета за једнакост Интернационале образовања као представница Синдиката образовања Србије. Поред председнице изабране су и чланице Извршног одбора, усвојена су одговарајућа оснивачка документа и утврђен Програм рада секције за наредни период.

Б. В.

Из рада републичког одбора...

Из правног угла

Влади дато дозвољно времена

После одлуке Републичког одбора СОС да чланство преме за штрајк и изјесни се о штрајку, председник Бранислав Павловић је 18. марта одржао конференцију за новинаре, на којој је објаснио представницима медија разлоге зашто је најбољним министрствима и Влади Србије у целини остављено довољно времена, тачније до 1. септембра, да преиспитају финансијске показатеље и обаве ребалнас буџета.

Он је том приликом посебно нагласио да Синдикат и запослени у просвети ни по коју цену не желе да ову Школску годину учине још нередугларнијом него што она досад већ јесте.

Током конференције представницима медијских кућа је дато и Саопштење број - 44/10, које објављујемо у интегралној верзији:

Синдикат образовања Србије разматрао је актуелну ситуацију у образовању и донео следеће закључке:

1) Дуго прокламована такoзвана рационализација у образовању доживела је свој финалско. Свега 210 запослених дошло је одобрење да оду из система а и за њих због опструкције Министарства финансија и Министарства просвете, још нису обезбеђене паре. Синдикат образовања Србије сматра да се рационализација може извршити само према принципима који су договорени раније са Министарством просвете о прераподели часова. Такође, сматрамо да се процес рационализације треба да примени на све делатности у образовању од предшколског до високошколског.

2) због игнорантског понашања, непотписивања Протокола о цени рада за 2010. годину и непотписивања Анекса протокола о цени рада за 2009. годину, због суспензије одредаба посебних колективних уговора у вези са јубиларних и божичних наградама, Синдикат образовања Србије веома је незадовољан радом министарке финансија др Диане Драгутиновић и председнице председнице Владе др Мирку Цветковићу да преиспита њен остатак на функцији министра финансија.

Уштеде које су наводно постигнуте замрзавањем плата у јавном сектору много су мање јановој суми ненаплаћених пореза и доприноса и нерационално потрошених пара за јавне набавке.

3) имајући у виду да су плате у јавном сектору замрзнуте већ две године, а да је за то време инфлација прешла 15%, а курс евра је већи за 20%, ситуација у образовању је све тежа. Са просечном платом од 360 евра наплаћујемо се на последњем месту од свих бивших југословенских

република. Све ово демотивише за рад запослене и ако неко мисли да ће наставници са оваквим платама боље радити, много грешти. Док у другим земљама образовање је изузето из мера штеђења, код нас власт хоће највише да уштеди на образовању.

4) Синдикат образовања Србије је на седници од 12. марта 2010. године одлучио да уколико се до 31. августа 2010. године не постигне договор о повећању цене рада од септембарске плате за најмање 10%, ступи у штрајк. Остављено је дозвољно времена Влади да преиспита све финансијске показатеље и да изврши ребаланс буџета. Такође тражилимо да се у ребалансу одблокирају јубиларне награде за запослене јер већ два пута Законом о буџету се суспендују колективни уговори за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика и за високо образовање.

ПРЕДСЕДНИК
БРАНИСЛАВ ПАВЛОВИЋ

План активности СОС за 2010.

1) Активности на побољшању материјалног положаја запослених и повећању цене рада за 2010. годину, укључујући и организовање штрајка запослених;

2) Предизборне и изборне активности, ажурирање базе података о чланству и утврђивање тачног броја чланова Синдиката образовања Србије;

3) Активности на изради Посебног колективног уговора за запослене у предшколским установама и уједначавању коефицијената у овој делатности. Да би се тај циљ остварио потребне су измене у области законодавства;

4) Активности на повећању броја чланова кроз појачан маркетинг и стални обилазак синдикалних организација;

5) Јачање организационе структуре Синдиката образовања Србије кроз формирање регионалних центара;

6) Јачање међународне сарадње, посебно са синдикатима образовања из бивше Југославије;

7) Наставак едукације чланства кроз организовање семинара, како за председнике синдикалних организација, тако и за чланове органа Синдиката образовања Србије (за чланове одбора делатности, општинских,

градских и покрајинских одбора);

8) Формирање секције жена и организовање семинара у оквиру секције;

9) Редовне активности на информисању чланства кроз издавање листа "Синдикално перо", ажурирање веб сајта, одржавање редовних конференција за новинаре, активности на регистрацији наших синдикалних организација и друге.

10) Припреме за Изборну скупштину, промоција стваралаштва чланова Синдиката образовања Србије кроз израду монографције „20 година Синдиката образовања Србије“

М. К.

Подршка синдикатима у протестима

Редовни састанак Паневропског комитета европских синдикалата образовања одржан је 15. и 16. марта у Бриселу. Посебна тема скупа била је каналажење начина за превазилажење ситуације настале током протекле Изборне скупштине, одржане новембра 2009. године, када није усвојен Предлог статута европских синдикалата.

Руководство Паневропске структуре је покушало да уважи део примедби, које су упућене, како би Статут у што већој мери одразио потребе свих синдикалата образовања у Европи. Најважнија примедба о начину избора руководства није уважена, пошто по тумачењу и не може да се уважи, јер је то дефинисано Статутом Интернационале образовања, а он може да се мења само на Конгресу.

Позитивни део Предлога новог статута односи се на успостављање јединствене европске организације синдикалата, али су у предлогу мало заступљене организације из земљама изван Европске уније, које и највише изражавају бојазан да ће се посебно њихове организације ЕПУСЕ изгубити у предстојећим променама. О новом предлогу ће се средином јуна још једном изјаснити чланови Паневропског комитета, а Ванредна Изборна скупштина би била, уколико предлог буде усвојен, организована у новембру.

Поред информација о раду у прошлој години, финансијама и

активностима, на седници је усвојен и план рада за ову годину.

Досад уобичајена активност намењена синдикатима образовања из земља Централне и Источне Европе - годишњи округли сто, није предвиђена планом рада. Биће потребно пронаћи друге начине организовања и заступања интереса чланова из овог региона, пошто је округли сто постао бирократизовани облик рада, чије теме и домети не одговарају потребама чланова. То је покренуло и последњи састанак у Будимпешти, у чијој организацији и припреми нису учествовали чак ни представници организација домаћина.

Пошто европски регион не располаже неким већим извором средстава, већина активности се финансира из буџета ЕИ, док ЕПУСЕ, као организација, има своје додатне приходе од чланарине, као и средства од пројеката којима конкурише код институција ЕУ, тако да им је и програм разноврснији (успостављање регионалне сарадње у доживотном образовању, унапређење социјалног дијалога у образовању на европском нивоу, процената типича економске кризе на социјални дијалог у образовању, насилје у школама, промоција родне једнакости у синдикату и просвети, стрес наставника, уопштеба ICT технологија у настави)

Оно што је карактеристично за овај скуп је изузетно висок број захтева појединих организација за подршку у активно-

стима које воде за очување положаја запослених у образовању у време економске кризе.

Поред земља за чије проблеме смо чули и у другим областима (Грчка), захтев за подршку упућиле су и организације из Летоније, Турске, Румуније, Грузије, Кипра. Образовање и запослени су у тим земљама изложени притисцима за смањење плата и других издвајања за образовање, а синдикатима се разним притисцима онемогућава деловање или их држава не уважава као партнере у социјалном дијалогу.

Руководство Интернационале образовања и европског региона се информисало о ситуацији у свакој земљи и укључено је у подршку акцијама синдикалата.

Б. ВИШНИЋ

Усвојена два закона из области образовања

Народној скупштини Републике Србије усвојен је Закон о предшколском васпитању и образовању и Закон о ученичком и студентском стандарду. Овим законима се заокружује законска регулатива о образовању која је припремана током дужег низа година (поготову Закон о предшколском васпитању и образовању). Шта је ново у законима у односу на предлоге о којима су и синдикати расправљали, известићемо по њиховом објављивању.

Паневропски комитет синдиката образовања

Припрема Закона о образовању одраслих

Концепт законодавног регулisanja

Образовање одраслих, као део доживотног учења, предмет је дуготрајног интересовања друштва, али без законске регулативе. Нарасле потребе, од економских разлога који проишлазе из различитих потреба тржишта рада до подстицања и регулisanja личних потреба за сталним образовањем, намећу потребу да се законом о образовању одраслих заокружи сет закона о образовању. Законом ће се дефинисати шта је образовање одраслих, који је циљ образовања одраслих, затим принципи на којима се заснива, а одређиће се и појмови формалног, неформалног и информалног образовања одраслих.

Циљеви образовања одраслих везани су за лични развој, рад, запошљавање и професионални развој, те и социјалну партиципацију. Основни циљ је побољшање образовање и квалifikационе структуре, запошљање и статус становништва, повећање вредности људских ресурса и стварање базе подршке за одрживи друштвено - економски развој. То ће допринети професионалној мобилности и флексибилности радно активаног становништва и интеграцији у европски друштвени и економски простор. Поред тога, образовање одраслих треба да допринесе смањењу сиромаштва, повећању инклузије и међугенерациске солидарности, истакла је том приликом проф. др Снежана Мелић, која је испред експертске групе представила основни концепт будућег закона. Образовање одраслих доприноси и унапређивању квалитета живота - личног, породичног, природног и социјалног окружења, као и развоју демократије, интеркултуралности и толеранције.

Једна од њих одржана је 9. марта, када су представницима више министарстава, институција, установа, социјалних партнера и осталих заинтересованих за овај, по много чему важан, а недостајући Закон - чланови експертског тима изложили основне поставке будућег закона. Наредни скуп организован је 18. марта у сарадњи са Европском фондацијом за обуку са темом: "Финансирање образовања одраслих". Досадашња озбиљност у припреми Нацрта закона и укључивање свих релевантних институција и заинтересованих странака, уз анализе искустава из земаља окружења у којима је закон о образовању одраслих већ у примени, дају основу за очекивања да ће и јавна расправа бити корисна у идејама и припреми јавности за његову реализацију када буде усвојен.

уз рад и стручно оспособљавање.

Програми неформалног образовања су разноврсни. Од оних за унапређење личног развоја (учене стране језика, учење за развој кључних компетенција, унапређење квалитета живота...), затим програми који се одnose на рад, запошљавање и професионални развој (програми обуке, оспособљавање за обављање задатака, увођења у посао, усавршавање у обављању посла и професионални развој), док су програми социјалне партиципације везани за приватне вредности демократије, очување животне средине и оснаживање посебних циљних група.

Законом ће се обезбедити унапређивање квалитета неформалног образовања формирањем Центра за акредитацију неформалног образовања, програма, институција и организација и наставника. Само ће акредитовани програми моћи да буду финансирани из буџета.

У закону ће бити дефинисани захтеви који морају да испуне наставници за рад са одраслима, што подразумева наставничке компетенције за рад у образовању одраслих. Законом о основама система образовања и васпитања дефинисано је да педагошко - психолошко - методично образовање свих наставника подразумева најмање 36 бодова током лиценцавања, међутим, тиме нису дефинисана андراطшког знања потребна за рад са одра-

слима. Поред андراطога у раду са одраслима радите и тренери, организатори образовања, наставници практичне наставе и помоћни наставници.

Све установе и програми треба да буду акредитовани и на основу тога ће бити припремљен регистар установа и организација. То треба да допринесе осигурању квалитета на основу стандарда програма рада, испита, установа, постигнућа, компетенција наставника, као и њиховог

андراطшког усавршавања. Акредитације треба да буду гаранција квалитета.

Овим законом би била створена основа обједињавања свих расположивих ресурса у оквиру радних министарстава, где је до сада формиран готово паралелан систем образовања.

Финансирање образовања одраслих

Финансирање образовања одраслих биће реализовано на основу годишњег програма образовања одраслих, који треба да донесе Влада на предлог Нацноналног просветног савета и Савета за стручно образовање и образовање одраслих. У оквиру Центра за образовање одраслих сва министарства, која исказују потребу (или их већ реализују) за образовањем одраслих, биће би умрежена и на основу великог броја, већ постојећих, стратегија појединих сегмената развоја друштва утврдила би се платформа за доношење годишњег програма образовања одраслих.

Поред државе, у финансирању образовања одраслих учествовали би и послодавци, на-

равно, за онеј део који је везан за успешније обављање послова, затим појединци, друге организације и донатори.

На скупу, на којем је расправљано о могућим моделима финансирања образовања, где су учествовали и представници неколико министарстава, истакнуто је да је дефинисање финансирања кључ имплементације будућег закона. Једно је ниска образовна и квалifikациона структура запослених и незапослених, недовољна за садашње и будуће потребе рада као општи друштвени проблем, а друго су потребе послодавца за усавршавањем постојеће радне снаге, што они треба и да финансирају.

Наравно, постоји читава левеза подстицаја за овакву врсту издвајања, од којих су се неки показали ефикасним у земљама које већ имају развијену традицију и добре резултате у образовању одраслих (порекле олакшице итд.). Модел финансирања у којем учествује држава, послодавци и појединци потребно је дефинисати у складу са економским могућностима наше земље.

Шведско искуство

Подачи Жан Рејмон Масона, представника Европске фондације за тренинг, о томе да у Шведској која за образовање издава седам одсто свог ГДП и у којој је образовање бесплатно за све, изгледало веома привлачно, али то је

Будућност праћења стања у образовању

Извештавање о образовању је законска обавеза Националног просветног савета, о чему се Влада и Националној скупштини најмање једанпут годишње подnose извештаји. Како би извештаји могли да садрже и оцјену усаглашености система образовања са европским стандардима, неопходно је утврдити параметре, односно индикаторе којима ће се пратити стање у образовању. Европска комисија је увојила 16 индикатора којима се прати Лицебонска агенда, као и пет циљева за 2010. и 2020. годину. Индикатори којима се прати образовање обухватају укљученост у предшколско образовање, образовање деце са посебним потре-

бама у редовном образовању, прерано напуштање образовања, кључне компетенције (читалачка, математичка и научна писменост, учење страних језика, ICT вештине, грађанске вештине, учење учења), затим проценат младих који завршава неки вид средњег образовања, професионално усавршавање наставника, студенти који завршавају високо образовање, мобилност студената, укљученост одраслих у доживотно учење, вештине одраслих, образовни ниво популације и инвестирање у образовање и усавршавање. Циљеви се прати образоване обухватају укљученост у предшколско образовање, да се за 20 одсто смањи број ученика са

скандинавски модел који се примењује у Данској, Шведској и Финској, где се образовање и обука одраслих сматрају општим добром и финансира га држава. У Франуској и Немачкој држава се јавља као регулатор са социјалним партнерима, док се на пример у Великој Британији држава ангажује на активностима ограниченим на обуку незапослених за тржиште рада.

У подстицање мотивације и реализације образовања одраслих неопходно је да се укључе сви социјални партнери, истакнуто је на скупу. Поред послодавца, који треба да предвиђају развој компетенција својих запослених, од синдиката се очекује да учествују у промоцији учења и да активним учешћем у социјалном дијалогу подстичу све активностима у доживотно учењу. Оно може да се реализује коришћењем средстава из фондова за обуку, доделом ваучера, али је у свим земљама ЕУ улога синдиката незаобилазна.

Б. ВИШИЊ

ниским постигнућем у читалачкој писмености, да најмање 85 одсто младих заврши средње образовање, да се за најмање 15 одсто повећа број успешних студената математике, науке и технологије, као и да 12 одсто одраслих учествује у доживотном учењу. Многе од земаља ЕУ још нису оствариле ове циљеве или неке од њих, али су потребни додатни напори на њиховој реализацији.

За праћење образовања у Србији потребно је да се утврди скуп индикатора, институције које ће пратити те податке, али и наћи начин да се дође до података који не обезбеђују институције.

Б. В.

Мало о законодавству

Мало о законодавству

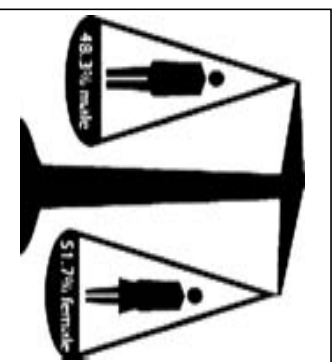
Економска кризе и положај жена

Редовни састанак Европског комитета за једнакост, одржан је 17 и 18. марта 2010. године у Бриселу. На скупу учествовали представници различитих синдикалних организација из више од двадесет европских земаља. Једна од битних тема био је утицај светске економске кризе на социјално-економски положај жена.

У изјави, које се односило на утицај економске кризе на положај жена, координатор за остваривање људских права и једнакости синдикалних организација Матта Скарато је нагласила да су разлике у зарадама између жена и мушкараца биле присутне и пре појаве глобалне кризе, па је та разлика у 2007. години у Европи износила 17,6 одсто. Поред овога обавезе жена у васпитању и брзи око деце, нека старих или болесних чланова породице су знатно веће у односу на обавезе које преузимају мушкарци. У Европи се 2005. године 12,8 милиона жена и 7,6 милиона мушкараца бринуло о члановима породице (деци, родитељима и болесним). Веће обавезе жена, везане за породицу, један су од разлога због којих жене чешће остају без посла, а уколико се то деси оне знатно теже налазе нов посао у односу на мушкарце.

Статистика

Статистички подаци указују да су жене најзаступљеније у сектору здравства и образовања, где представљају 59 одсто од укупног броја запослених. У

Неким земљама, као што је Шведска, има недовољно наставника и професора у школама, јер су годинама уназад зараде запослених у просвети знатно ниже у односу на остале секторе.

Сличне податке о стану у Србији, на Конференцији је изнела председник Синдиката образовања Србије. Према подацима Министарства рада и социјалне политике међу запосленим има 44 одсто жена, а међу незапосленим 54,3 одсто. Разлика у висини плата између мушкараца и жена је 16 одсто. Од особа које су добровољно напустиле посао из породичних разлога 80 одсто су жене, које чине и 98 одсто оних којима једини радјесте у домаћинству.

Утицај економске кризе је различит у појединим земљама. На Исланду је она највећим делом погодила сектор грађевинарства и аутомобилску индустрију, али нико не гарантује да у времену које долази неће доћи до смањења зарада запослених и у просвети.

Једнакост полова

Рви Светски конгрес жена ће се одржати у Бангкоку од 19-22. маја и биће посвећен усавању Конвенције о елиминацији дискриминације жена (CEDAW - Convention on Elimination of Discrimination Against Women) и углози синдикалних организација у остваривању једнакости између полова. Образовање женеке популације је свакако једна од најважнијих мера која ће побољшати статус жена у друштву.

Трид Карпен представник АОБ синдиката из Холандије је изнела да већа улагања у образовање представљају пут да се криза превазиђе, јер улагањем у образовање свако друштво улаже у будућност и напредак своје земље.

Поред економске кризе и њеног утицаја на статус жена, много пажње је посвећено различитим дожимама насиља које је умерено ка женама, а дешава се у оквиру породице или радног места. У неким земљама, као што је Немачка, упркос томе што постоје правне мере које имају циљ да заштите жене од насиља, оно ипак постоји и то најчешће у оквиру породице. Наставници и професори на радном месту су изложени различитим облицима

насиља, које најчешће потиче од ученика или њихових родитеља. С појавом економске кризе насиље у школама је у порасту у већини европских земаља.

На састанку је изабран нова председница - Коунка Ламинанова (Бутарска) и чланови ране групе Комитета за једнакост.

Улога синдиката

Како синдикати могу да ублаже последице економске кризе и помогну да се превазиђу неједнакости између полова? Синдикалне организације ће у предстојећем периоду свакако имати тежак и одговоран задатак да очувају економски статус и социјалну сигурност жена. Једна од могућности да се женама пружи подjednaka шанса да ускладе своје радне и породичне обавезе је увођење флексибилног радног времена и оснивање установа које пружају помоћ у домену бриге о деци, старим и болесним особама.

МАРИНА МИЛЕНКОВИЋ

Кључ и за нове компетенције

У Београду је на иницијативу Министарства просвете Србије, уз подршку Савета Европе и Европске фондације за обуку организована неформална конференција министара образовања западног Балкана са темом: „Трансверзалне компетенције наставника у различитим демократским друштвима – уредни преглед развоја у земљама западног Балкана“.

Наставак из преходног броја!

Оно што би се могло назвати трансверзалним компетенцијама из досадашњих активности које Министарство подстиче су превенција насиља, подстицање мотивације, развијање толеранције, спречавање дискриминације, развијање способности за целокупно учење...

Представници Савета Европе подстичу разноврсност, али се залажу и за заједничка знања, вештине и способности које су део европских достигнућа - као што су језичке и информационе компетенције, развој комуникације са другима у друштву, мирно решавање сукоба, учење учења. Представници Европске фондације за обуку се залажу за прилагођавање и инклузиву, побољшање у примени законских оквира. Сматрају да инклузивно образовање још није свеобухватан оквир реформи и не схвата се у ширем смислу као приступ и равноправност за све. За сада се фокусира на циљне групе – Роме и етничке мањине. Недостатак је и то што нема компетенција и стандарда наставника за наставу, посебно за инклузивни систем образовања.

Један од проблема је и низак статус наставничке професије – мале плате, што утиче на квалитет уписаних студената на наставничке факултете.

Наставници који предају у стручним школама уопште нису квалификовани као наставници и то треба да се промени.

У Србији је као проблем истакнуто да наставници који заврше иницијално образовање, одмах треба да стичу додатне вештине, које нису стекли током образовања, што тражи и додатно финансирање. Такође, наставницима потребно вратити достојанство, а не само повећати плате.

ВЕСТИ СА ТЕЛЕКСА

Глобална кампања за образовање 2010.

У „Глобалној кампањи за образовање“, установљеној 1999. године, учествују наставници и њихови синдикати, деца и организације које се залажу за деција права, са циљем да широм света јачају покрет за квалитетно образовање, укључивање све деце, једнакост и одговарајуће финансирање.

Сада је јасно да „Миленијумски развојни циљеви“, утврђени пре десет година, неће бити остварени до предвиђеног рока у наредних пет година. Зато је веома важно да се предстојећи међу-

ба да се промени. Они су досада учествовали у *ad hoc* обукама и преко пројеката, а потребан је системски приступ.

Занимљиво је било излагање ученика из Албаније, који су истакли да је у њиховој земљи образовање приморитет, што је исказано и дуглпразном буџета и плата наставника. Обука наставника фокусирана је на промоцију демократских стандарда, високо образовање усклађено са Болоњским процесом, усвојена стратегија професионалног развоја наставника, унапређење дигиталне и језичке вештине, а похвалили су се и успехом у инклузивном образовању.

Представници Босне и Херцеговине су, поред проблема постојања 13 образовних система истакли да се не користи могућност аутономије школа у одређивању тренине садржаја наставних програма по сопственом избору.

Представница министарства образовања из Хрватске је навела проблеме у образовању наставника, јер су се применом Болоње испробили наставнички факултети. То је довело до тога да су наставници из старих школа квалитетнији и да постижу боље резултате. Сматра да је наставницима потребно вратити достојанство, а не само повећати плате.

У Србији је као проблем истакнуто да наставници који заврше иницијално образовање, одмах треба да стичу додатне вештине, које нису стекли током образовања, што тражи и додатно финансирање. Такође, наставницима потребно вратити достојанство, а не само повећати плате.

Глобална кампања за образовање 2010.

У „Глобалној кампањи за образовање“, установљеној 1999. године, учествују наставници и њихови синдикати, деца и организације које се залажу за деција права, са циљем да широм света јачају покрет за квалитетно образовање, укључивање све деце, једнакост и одговарајуће финансирање.

Сада је јасно да „Миленијумски развојни циљеви“, утврђени пре десет година, неће бити остварени до предвиђеног рока у наредних пет година. Зато је веома важно да се предстојећи међу-

кође, наведено је да су међу програмима стручног оспособљавања најразвијенији управо они програми који развијају трансверзалне компетенције. Применом Закона о основама система образовања и васпитања о образованости наставника, од укупно 36בודה, 30 за мастер ниво треба да буде из педагошко – психолошке области, а шест из правке. На универзитете би требало увести посебну припрему за оне који се спремају за наставничку професију.

Право решење – образован и вреднован наставник

Представница Нордијског савета министара је изложила резултате регионалне сарадње који могу да буду узор и за регионалну сарадњу на Западном Балкану. Резултат њихове сарадње која постоји већ пола века су споразуми о упису на високошколске установе, признавање квалификација и заједничко праћење резултата.

Оно што још нису утврдили – а шта су стварни узроци одличних резултата ученика у Финској на међународном тестирању у поређењу са другим земљама из региона (Данска, Норвешка, Шведска, Исланд). Део образованости је у друштвеном статусу наставника, који је у Финској изузетно висок. У Финској, такође, нема проблема у регрутовању најбољих ученика за студирање на наставничким факултетима. Програми образовања наставника мастер нивоа у Финској садрже велики број педагошких предмета, за разлику од Данске и Норвешке. Поред тога, у Данској и Шведској статус наставника је низак, док је у Норвешкој и Исланду у опадану, а и у медијима се о њима ствара лоша слика.

Б. ВИШНИЋ

ке земље у постигању Миленијумских циљева, а у другима ће понистити напредак који је до сада постигнут. Владима ће бити упућен апел за повећање издвајања у образовање, упркос кризи. Потребно је да се обезбеде конкретни услови за њихово остваривање, а не само празна обећања.

Сви синдикати су позвани да организују активности и да заступују образоване на међувладањим скуповима.

Б. В.

Промене у образовању наставника (II део)

СIP - каталогизација у

публикацији

Народна библиотека Србије
Београд - Синдикално перо
ISSN 1451-7574
COBISS.SR-ID 120073740